Typy wypowiedzi: akty i gatunki mowy

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Wybieralny
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	**Zakład Logopedii i Emisji Głosu (x44)** Centrum Logopedyczne IPS UW ul. Karowa 20, 00-927 Warszawa logopedia@uw.edu.pl
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	**dr hab. Natalia Siudzińska, prof. UW**
Koordynator przedmiotu	**dr hab. Natalia Siudzińska, prof. UW** n.siudzinska@uw.edu.pl **dr Kamila Potocka, k.potocka@uw.edu.pl**
Osoba odpowiedzialna za sylabus	**dr Dorota Kruk** **dorota.kruk@uw.edu.pl**
Prowadzący zajęcia	**dr Dorota Kruk**

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	**Rok II, semestr IV (letni)**	**Liczba punktów ECTS**	**2**

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	**Liczba godzin**	**Kalkulacja punktów ECTS**
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	-	-
seminarium (S)	30	1
ćwiczenia (C)	-	-
e-learning (e-L)	-	-
zajęcia praktyczne (ZP)	-	-
praktyka zawodowa (PZ)	-	-
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	20	1

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Zapoznanie słuchaczy z teorią i klasyfikacją aktów mowy oraz sposobem ich analizy.
C2	Zapoznanie słuchaczy z narzędziami analizy wypowiedzi rozumianej jako jednostka komunikacji językowej, zorganizowana funkcjonalnie (znaczeniowo), formalnie (gramatycznie) i ukształtowana prozodycznie.
C3	Zapoznanie słuchaczy z tradycyjnymi (szkolnymi) metodami analizy tzw. zdań pojedynczych i złożonych oraz metodami współczesnymi (akademickimi).

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	**Efekty w zakresie**
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	w zaawansowanym stopniu terminologię lingwistyczną, jej źródła i uwarunkowania; ma zaawansowaną uporządkowaną wiedzę na temat języka polskiego, w tym jego roli i uwarunkowań społeczno-kulturowych
W2	w zaawansowanym stopniu organizację systemu językowego, leksykalno-semantyczną gramatyczną i prozodyczną strukturę wypowiedzi, jej składniki i związki między nimi, a także zróżnicowanie polszczyzny (terytorialne, społeczne i funkcjonalne) i normy poprawnościowe;
W3	w zaawansowanym stopniu metody i techniki językoznawcze, pozwalające opisać i ocenić zjawiska obserwowane w zachowaniach językowych osób posługujących się językiem polskim;
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną z zakresu językoznawstwa i psycholingwistyki do formułowania ocen i sądów dotyczących mowy, poziomu jej rozwoju i zaburzeń, programowania postępowania terapeutycznego i rozwiązywania złożonych problemów, przed którymi staje nauczyciel i logopeda;
U2	zdobytą wiedzę dotyczącą zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, w szczególności zaburzonego rozwoju mowy (dyslalia) i opóźnionego rozwoju mowy, także zaburzeń czytania i pisania, wykorzystywać w

	planowaniu i organizacji procesu diagnozy i terapii logopedycznej; nieustannie rozwijać swoją wiedzę i kompetencje w tych zakresach;
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	krytycznej oceny i rozstrzygania problemów związanych z językoznawstwem, w tym zwłaszcza z lingwistycznymi aspektami rozwoju i zaburzeń mowy, a także prezentowania własnych wątpliwości, sugestii, pomysłów, interpretacji, popierając je merytoryczną argumentacją z wykorzystaniem wybranych ujęć teoretycznych i poglądów różnych autorów;
K2	świadomego postrzegania złożoności problemów związanych z funkcjonowaniem języka jako środka komunikacji, a także zależności między skutecznością działania a wyborem strategii komunikacyjnej właściwej w danej sytuacji;
K3	odpowiedzialnego podejmowania działań promujących wiedzę, postawy i zachowania sprzyjające prawidłowemu rozwojowi mowy u dzieci i młodzieży oraz zachowaniu sprawności w zakresie skutecznego posługiwania się nią u osób dorosłych i starszych;

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Seminarium	Ć1. Pojęcie aktu mowy. Klasyfikacja aktów mowy J. Austina. Sposoby kodowania i dekodowania treści – zasada kooperacji i teoria implikatur konwersacyjnych P. Grice'a. Ć2. Wypowiedź jako podstawowy środek porozumiewania się. Wypowiedź a zdanie – rozwiązania terminologiczne. Struktura tematyczno-rematyczna wypowiedzi. Złożoność semantyczna a złożoność formalna wypowiedzi (typy przekształceń). Ć3. Sposoby podziału wypowiedzi formalnie złożonej (orzeczenie jako składnik konstytutywny zdania składnikowego). Typy wypowiedzi złożonych: hipotaksa i parataksa. Typy zdań współrzędnych i podrzędnych. Ć4. Pojęcie wskaźnika zespolenia (spójniki, zaimki względne i pytajno-zależne, wykładniki imiesłowowości, prozodia). Mechanizmy spójności tekstu. Ć6-7. Analiza tzw. zdania złożonego w wybranych typach aktów mowy. Wykres zdania złożonego. Ć8. Zdanie pojedyncze. Struktura predykatowo-argumentowa. Typy argumentów (przedmiotowe / nieprzedmiotowe). Właściwości konotacyjne wyrażeń. Typy formalne orzeczeń. Ć9. Problem zdania minimalnego. Struktura (wzorzec konotacyjny) a pojęcie schematu składniowego. Temat wypowiedzi a podmiot. Typy formalne i semantyczne podmiotu. Role semantyczne wyrażeń realizujących pozycje przyorzeczeniowe a znaczenie orzeczenia. Ć10. Charakterystyka pozycji wymaganych przez orzeczenie. Sposoby wyrażania i typy dopełnień. Ć11. Charakterystyka pozycji niewymaganych przez orzeczenie. Sposoby wyrażania i typy przydawek oraz okoliczników. Problem okoliczników wymaganych przez orzeczenie. Problem wyrażeń metatekstowych. Ć12-14. Analiza tzw. zdania pojedynczego - wykres (drzewko zależności). Ć15. Wyrażenie - grupa - zdanie (nadrzędnik vs. podrzędnik). Opis tradycyjnych związków składniowych (rząd, zgoda, przynależność). Konotacja a akomodacja. Typy akomodacji.	W1, W2, W3, U1, U2, K1, K2, K3

6. LITERATURA

Obowiązkowa

Grochowski M., Karolak S., Topolińska Z., 1984, Gramatyka współczesnego języka polskiego: Składnia, Warszawa.
Jodłowski S., 1976, Podstawy polskiej składni, Warszawa.
Klemensiewicz Z., 1961, Zarys składni polskiej, Warszawa (wyd. 3).
Wierzbicka A., 1966, Czy istnieją zdania bezpodmiotowe, "Język Polski" XLIV.
Wierzbicka A., 1973, Akty mowy [w:] M. R. Mayenowa (red.), Semiotyka i struktura tekstu, Wrocław.
Wierzbicka A., 1983, Genry mowy [w:] T. Dobrzyńska, E. Janus (red.), Tekst i zdanie, Wrocław.
Zaron Z., Sobotka P., 2010, Słowo i wypowiedź 1. Zbiór zadań do nauki o języku polskim, Warszawa.
Zdunkiewicz D., 1993, Akty mowy [w:] J. Bartmiński (red.), Współczesny język polski, Wrocław.

Uzupełniająca

Bogusławski A., 1976, O zasadach rejestracji jednostek języka, „Poradnik Językowy" 8.
Danielewiczowa M., 2010, Schematy składniowe - podstawowe kwestie metodologiczne, "Poradnik Językowy" 3.
Karolak S., 2002, Podstawowe struktury składniowe języka polskiego, Warszawa.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
W1, W2, W3, U1, U2	bieżąca kontrola przygotowania do zajęć, końcowe zaliczenie pisemne	Uzyskanie 60% punktów z zaliczenia

8. INFORMACJE DODATKOWE

Dopuszczalne dwie nieobecności na zajęciach w semestrze (zaliczenie dodatkowych nieobecności na dyżurze)
Przy braku zaliczenia kolokwium końcowego możliwość poprawy na dyżurze prowadzącego.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusa przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusa w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich